

Slichot 5781/Yehoshua Grunstein

סליחות יום א', פתיחה: איך נפתח פה לפניך, דר מתווחים. באלו פנים נשפך שיחים: געלנו נתיבותיך הישרים והנכחים. דבקנו בתועבות ובמעשים זנוחים: הלכנו אחרי משאות שוא ומדחים. והקשינו ערף והעזנו מצחים: זעמת בשלנו, בית משפנות מבטחים. חרב ופס ריח ניחחים: טרדו וטלטלו פהנים משוחים. יודעי ערך עולות וזבחים: כמה יסרתנו עלידי צירים ושלוחים. לא הקשבנו לשמע למוכחים: מאז ועד עתה אנחנו נדחים. נהרגים ונשחטים ונטבחים: שרדנו מתי מעט בין קוצים פסוחים. עינינו כלות בלי מצא רוחים:

פיוט, יום א' [ב]- אין מי יקרא בצדק... הוספנו בחטאינו חמה להבעיר / ...זחלתי ואירא בעד מחן / ...מרבים צרכינו ואין להאמר / ...שורדנו פתרון הר בודינו / סחי ומאוס הושם פבודנו עננו ותננו מחיה בשעבודנו / עוד למנינך בקש אבודינו:

Introduction

מסכת ראש השנה דף י"ז עמוד ב' - ויעבר ה' על פניו ויקרא - אמר רבי יוחנן: אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומר, מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור, והראה לו למשה סדר תפלה. אמר לו: כל זמן שישראל חוטאין - יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם. ה' ה' - אני הוא קודם שיחטא האדם, ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה. אל רחום וחנון, אמר רב יהודה: ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאין חוזרות ריקם, שנאמר הנה אנכי כרת ברית.

Question

<p>שם ל"ד/ה-ט: ויעבר יקנא על פניו ויקרא יקנא יקנא אל רחום וחנון ארץ אפים ורב חסד ואמת: נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה לא ינקה פקדן עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים: וימחר משה ויקד ארצה וישתחו: ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך אדני ילך נא אדני בקרבנו כי עסקשה ערף הוא וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו:</p>	<p>שמות ל"ב/ז - ט: וידבר יקוק אל משה לדוד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים: סרו מהר מרהדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוד מארץ מצרים: ויאמר יקוק אל משה ראיתי את העם הזה והנה עסקשה ערף הוא:</p>
--	--

Explanation - Works both ways

<p>רש"י הירש [שמות ל"ד/ה-ט] - עם - קשה - ערף מכל העמים... שדווקא חולשתו המדינית של ישראל, וחוסר ישע שהפקיר אותו לידי הגויים - הם הם התנאים שעשו אותו לעם שיאה לו ביותר שתגלה בו גבורת ה' בהיסטוריה, כן יאה לו ביותר, בגלל מידת קשיות - העורף הטבעית שבו, שיתגלה בו מוצאה האלוהי של התורה, אשר תתפרסם על ידו בקרב האנושות, ויתגלו בו כוחות הפלא של חינוך האדם על - ידי הנהגת ה'. דווקא בגלל היותו עם קשה עורף - דווקא משום כך: ילך נא אדני בקרבנו</p>	<p>רש"י [שמות ל"ב/ז-ט] - קשה ערף - מחזרין קשי ערפם לנגד מוכיחיהם, וממאנים לשמוע</p>
---	--

Example # 1 - Two kinds of "Vidui"/Confession

<p>דברים כ"ו/י"ב - ט"ו: כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו: ואמרת לפני יקוק אלהיך בערתי הקדש מרהבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולאלמנה ככל מצותך אשר צויתני לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי: לא אכלתי באני מפני ולא בערתי מפניו בטמא ולא נתתי מפניו למת שמעתי בקול יקוק אלהי עשיתי ככל אשר צויתני: השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש:</p> <p>משנה מעשר שני ה' - ב במנחה ביום טוב האחרון היו מתודין. כיצד היה הודוי? "בערתי הקדש מן הבית"</p>	<p>ויקרא ט"ז/כ"א: וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתנדף עליו את כל עונות בני ישראל ואת כל פשעייהם לכל חטאתם ונתן אתם על ראש השעיר ושלח ביד איש עתי המדברה:</p>
--	---

מנחת חינוך [פרשת כי תבוא מצוה תר"א] - ועלה בדעתי לומר דאפשר דמצות וידוי אינו אם נתן מתנותיו כראוי בכל שנה. כיון דהכל עשה יפה בעתו = למה יתודה? והלא לא חטא כלל ולמה נקרא וידוי מעשר?

מלבי"ם [דברים כ"ו/י"ג] - וכשהאדם יאמר חשבון מעשיו לפני ה', הן כשעבר על מצות ה' והן שעשה כמצות ה', נקרא בשם "וידוי" שענינו דברים הנאמרים בלחש לפני מלך המשפט.

הרב קוק [עין איה ברכות ב/ מע"ש ט"ו] - שצריך האדם שישמח גם כן לפעמים בביטוי שפתיים על המעשה הטוב אשר עשה... ולשמח נפשו בפעלי יושר כתורה וכמצוה, ראוי שימצא בנפשו קורת רוח וימלא שמחה ושלוה ולא יהיה תמיד בעיניו כרשע וכמקצר גם במקום שיצא באמת ידי חובתו.

Example # 2- Akeida, CIRCA 2021

הריטב"א [מסכת ראש השנה דף ט"ז עמוד א'] - אמר רבי אבהו: פ"י לאו למימרא שיהא חובה לתקוע בשופר של איל, דהא תנן; "כל השופרות כשרין".... אלא... מפני מה נהגו לתקוע בשופר של איל? ...אף על גב דאינו אלא מנהג, מ"מ הרי הבטיח הקדוש ברוך הוא לאברהם שכל זמן שמחזיקין בדרכיו ועושין המצוה בחיבה שיזכור להם עקידתו... ומשום הכי אפשר לומר אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל שאתם מחבבין מצוה בו זכר לעקידת יצחק **והולכין בדרכיו** מעלה אני עליכם כאילו אמרתי לכם לעקוד עצמכם לפני ועשיתם, מפי מורי.